

„A Büntetés-végrehajtási Intézetek személyi állományának továbbképzése a radikalizáció megelőzése terén”

A Budapest Központ a Tömeges Atrocitások Megelőzéséért kerekasztal beszélgetést szervezett november 27-én a Nemzeti Közszerológati Egyetem Hadtudományi és Honvédtisztképző Karán [„a radikalizáció megelőzése a büntetés-végrehajtási intézményekben”](#) címet viselő kezdeményezés keretében. Az Európai Unió Belső Biztonsági Alapja által támogatott kezdeményezés célja, hogy hozzájáruljon a radikalizmus megelőzésére és az ellene való fellépésre vonatkozó hazai és nemzetközi képességek fejlesztéséhez és összehangolásához. Jelen esemény lehetőséget biztosít a résztvevőknek arra, hogy megvitassák a projekt keretében a hazai BV Intézetek személyi állományával lefolytatott, ezen intézetek sajátosságait feltérképező fókuszcsoporthoz beszélgetések tapasztalatait, valamint javaslatokat fogalmazzanak meg a személyi állomány részére nyújtandó továbbképzések szakmai tartalmának fejlesztésére.

A rendezvényt Resperger István ezredes, a Nemzeti Közszerológati Egyetem Katonai Nemzetbiztonsági Tanszékének igazgatója és Kovács Mihály bv. ezredes, a Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnoksága Fogvatartási Ügyek Szolgálatának vezetője nyitotta meg. Resperger István a radikalizáció európai trendjeinek és az Intézetnek a tárgyban végzett tevékenységének ismertetése után kiemelte, hogy az elmélet és a gyakorlat kombináltsága kulcsfontosságú a radikalizmus elleni fellépés és megelőzés során, amelyre jelen rendezvény remek példát biztosít. Kovács Mihály elmondta, hogy bár jelenleg a börtönökben való radikalizálódás veszélye Magyarországon a nyugati országokhoz képest alacsonyabb, de mivel a börtön a társadalom leképeződése, az ott megjelenő folyamatok előbb vagy utóbb felbukkannak a börtönökben is. Ezért elengedhetetlen a megelőzés előtérbe helyezése. Kiemelte, hogy a projektet a BVOP vezetősége erőteljesen támogatja és hangsúlyozta, hogy a szakma képviselői, a civil szervezetek és társrendvédelmi szervezetek kellő intenzitású együttműködése a jövő útja.

Tatár György, a projektet koordináló Budapest Központ a Tömeges Atrocitások Megelőzéséért elnöke előadásában a polarizációnak a konfliktus eszkalálódásában betöltött szerepéről, valamint a párbeszéd, mint a megelőzés egyik kiemelt eszközének jelentőségéről, beszélt. Ismertette továbbá a projekt főbb célkitűzéseit.

Rámutatott a szélsőséges konfliktus megelőzése kultúrájának fontosságára, előnyeire és hátrányaira a reagáló magatartással, válságmenedzseléssel szemben. Bemutatta a polarizáció helyét és szerepét a

radikalizáció folyamatában. Kiemelte, hogy a polarizáció, mint a radikalizáció első állomása, egy csoport identitás alapú és erősödő negatív magatartása „a másik” csoporttal szemben, amelynek során kialakul a „mi” és „ők” gondolat- és konfliktusstruktúra.

Ismertette, hogy a szélsőséghez vezető konfliktus eszkalálódásának folyamata, Friedrich Glasl elmélete szerint, 3 nagyobb szakaszra oszlik. Az első a konfliktus, amikor a vita középpontjában valamilyen téma áll. A második maga a polarizáció, amikor a vita hangsúlya áttevéődik a „másikra”, illetve a másik identitására.

A radikalizmus és extrémizmus szemszögéből mutatta be a polarizáció folyamatának előrehaladását és jellemzőit: kirekesztés, megbélyegzés, diszkrimináció, gyűlölet, démonizálás és gyűlöletbeszéd, gyűlöletcselekményre történő izgatás. Az eszkaláció megfelelő megelőző intézkedések meghozatala hiányában erőszakos és szélsőséges cselekményekbe torkollhat.

Tatár György kiemelte, hogy az eszkaláció folyamatának megelőzéséhez elengedhetetlen a párbeszéd, mint eszköz. A párbeszéd során kulcsfontosságú a másik fél meghallgatása és meghallása. Előnye, hogy hosszú távon működő megoldáshoz vezet, mert a „másik” gondolatát, szándékát, érzéseit felfogja és befogadja a közös gondolkodásba és megoldásba. Megemlítette, hogy a resztoratív igazságszolgáltatás mint a párbeszéd egy különleges, az emberi kapcsolatok átalakítását célzó formája központi szerepet játszik a továbbképzésben.

A projekt alapvető célja a radikalizálódás megelőzése a BV intézményekben és a reintegráció során azáltal, hogy az új kihívásoknak megfelelő, új képességeket fejleszt ki és tesztel a „terepen” jelentkező konkrét igények és szükségletek alapján, amelyek a BV állománnyal folytatott fókuszcsoportos interjúk során kerültek felmérésre. Az így nyert ismeretek és tapasztalatok felhasználásával kerül sor 5 BV intézményben a személyi állomány továbbképzésére. A projekt részeként életinterjúk készítésére kerül sor 15 fogvatartottal. A projekt eredményeit és tapasztalatait egy magyar és angol nyelvű tanulmány összegzi, amely egy zárókonferencián kerül bemutatásra 2018 májusában.

Szilassy Roland, a Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnokságának szakértője elmondta, hogy az erősödő szélsőséges, erőszakos cselekmények sűrűsödése, a jelenségekkel szembeni fellépés új kihívások elé állította büntetés-végrehajtási szervezetet is, amely többek között részt vett a műszaki határzár létesítésében. A jogi határzár bevezetésének és az idegenrendészeti őrizet végrehajtásának következtében a nem magyar állampolgárságúak vonatkozásában emelkedő fogvatartotti mutatók figyelhetők meg. A büntetés-végrehajtási szervezeten belül a növekvő fogva tartási létszám, a nyelvi, kulturális és vallási különbségekkel kiegészülve új kockázatelemzési, szabályozási és kezelési követelményeket állít a szervezettel szemben. A menekülttáborok és az őrzött szállások élelmezési ellátásában több régió tekintetében szerepet kapott számos BV intézet.

A nem magyar állampolgárok befogadása, kezelése a korábbiaknál részletesebb, a végrehajtói állomány számára pontosabb, egyértelmű szabályozást kívánt meg, ezért több szakutastítás és egy módszertani útmutató került kiadásra. A Menedék Egyesület által, a kommunikáció javítása céljából,

az idegenrendészeti őrizet végrehajtásában szerepet kapott intézetek részére piktoagramokkal illusztrált kommunikációs segédeszköz került összeállításra. Ezen kívül részletes tájékoztató füzetek kiadását tervezik 2018. januárban, 24 nyelvre lefordítva. A Börtönlelkészi Szolgálat továbbképzési programjaiban a téma kiemelt szerepet kapott. A radikális, szélsőséges eszméket valló erőszakos bűnelkövetők, átadás-átvételi előzetesek fogva tartásával és roma gyilkosságok elkövetésével vádolt és tényleges életfogytig tartó szabadságvesztésre ítélt személyek esetében a biztonságos, eseményektől mentes fogva tartásuk szavatolása folyamatosan ellátandó feladatot képez. A nemzetiségi, etnikai alapon előforduló összetűzések, események megelőzésére a BV intézetek elhelyezési gyakorlatát a Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnoksága rendszeresen ellenőrzi.

A fenti feladatok ellátása és az újabb kihívásokkal való szembenézés érdekében az együttműködést a nemzetközi és hazai társ rendvédelmi szervekkel, a téma kutatóival és szakértőivel, valamint a civil szervezetekkel egyaránt fontosnak tartják, ebben a RAN munkacsoport a büntetés-végrehajtás számára kiemelkedő szövetségi hálózatot jelent.

Lovig Tímea a Menedék Egyesület szakértője az idegenrendészeti őrizet ellátók képzésének tapasztalatait osztotta meg a résztvevőkkel. Tatár Györgyhöz hasonlóan kiemelte a párbeszéd fontosságát tevékenységük során. Az említett képzések célja a súrlódások enyhítése a szociális munka eszköztárával attitűdváltozáson keresztül. A képzések pontos tartalma a személyi állománnyal folytatott folyamatos konzultáció tapasztalatain alapul, így biztosítva a valós szükségletekre való megfelelő válaszadást.

A képzés során nyert tapasztalatok kapcsán elmondta, hogy a személyi állományon belüli csoportok és az intézmény sajátosságai, valamint az egész idegenrendészeti intézményrendszer átalakulása jelentős hatással van a képzések megvalósítására. Kiemelte, hogy fontos az eltérő feladatokat végző szakemberek integrációja, a rendszerszemlélet alkalmazása. A mindennapi és a rendkívüli helyzetek kezelése egyaránt prioritás, fontos a helyes egyensúly megtalálása. Az értékelés, visszacsatolás és ismétlés elengedhetetlen a képzések hatékonyságának növeléséhez.

Héra Gábor, az NKE Rendészettudományi Karának oktatója és a projekt vezető kutatója előadásában a BV állomány tagjaival készített fókuszcsoporthoz tartozó interjúk tapasztalatait ismertette. A projekt egyik első lépéseként megvalósuló interjúk során a BV állomány tagjai a radikalizmussal kapcsolatos véleményüket osztották meg.

A beszélgetések résztvevői több olyan csoportot azonosítottak, amelyeket a BV intézet működési mechanizmusa, illetve a fogvatartást szabályozó törvények hoznak létre. Emellett azonban számos olyan informális csoportot is nevesítettek, amelyek csak azért léteznek, mert azok tagjai – eltérő értékeik, világnézetük, származásuk, erőforrások feletti rendelkezésük, életmódjuk vagy valamilyen más ok miatt – elkülönülnek egymástól. A visszajelzések szerint a konfliktusok és a radikalizmus jelei elsősorban ez utóbbi, azaz informálisan elkülönülő csoportok viszonylatában jelennek meg.

Ugyanakkor fontos hangsúlyozni, hogy az identitás-konfliktusok felszíne mögött sokszor azonosíthatóak olyan tényezők, amely az ellentétek létrehozásáért és erősítésért valójában felelnek. Így érdemes kiemelni a megbecsültség hiányát, a sértettség és hátrányos megkülönböztetés érzetét, az eltérő érdekeket és életmódot, a csoportok közötti ellentéteket fokozó társadalmi és politikai folyamatokat valamint az érintett csoportok közötti kommunikációs nehézségeket.

A kutatás eredményeinek ismertetése során sor került még azoknak a nehézségeknek illetve eszközöknek azonosítására, amelyek a BV állomány munkáját – a csoportok közötti konfliktusok és a radikalizmus tekintetében – megnehezítik, illetve támogatják.

Fellegi Borbála, a Foresee Kutatócsoport igazgatója és a képzés társtrénere előadásában az 5 különböző büntetés-végrehajtási intézetben megszervezésre kerülő 3 napos képzések szemléleti alapjait és tervezett felépítését foglalta össze.

A tréningek célja elsődlegesen a résztvevő kollégák szakmai megerősítését szolgálják, hogy egyénileg és szervezetenként is képessé váljanak a börtönön belül észlelt konfliktusok helybeni kezelésére, ill. felismerjék azon helyzeteket, amelyekben valamilyen intézkedés meglépése szükséges.

Mindennek céljából a tervezett tréning elsőként a már meglévő eszközök, erőforrások összegyűjtését szolgálja. Ezt követően a résztvevők megfogalmazzák a konfliktuskezelés és radikalizáció/polarizáció-kezelés témájában érzett határterületeiket, kihívásaikat, amelyekre – a resztoratív szemléletre és eszköztárra építve – a trénernek olyan módszertanokat, protokollokat dolgoznak ki, amelyek a résztvevők valóban magukénak érezhetnek.

A tréningek alapvető szemlélete a megerősítés, elismerés, támogatás, képessé tevés elemeire épít, hiszen a büntetés-végrehajtásban dolgozó személyzet fokozottan szembesül a társadalmunkban is tapasztalható feszültségekkel, polarizációs folyamatokkal és e kollégák minden szempontból való 'jól léte' kulcsfontosságú társadalmunk egészének biztonságáért érdekel.

BELSŐ BIZTONSÁGI ALAP

Az Európai Unió támogatásával